

SLOVENSKI

Direktor: Rudi Janžura — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska oskrna: Slovenskega poročevalca — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5 (telefon 23-522 do 23-526) — Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50-III., telefon 22-575 in 22-621 — Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-836, za ljubljanske naročnike 23-463 za tujanje 21-832 — Poštni predal 23 — Tek. račun NB 601—Tr-163 — Mesečna naročnina 140 din

Poročevalec

Predsednik republike tovariš Tito je bil včeraj v ljubljanski operi pri predstavi »Traviata«

Pogajanja o letošnji blagovni izmenjavi med Jugoslavijo in Veliko Britanijo zaključena

Beograd, 9. februarja. S podpisom seznanov blaga za zameljavo v tem letu so se končala pogajanja trgovinskih delegacij Jugoslavije in Velike Britanije. Vrednost blaga po novo potrjenih blagovnih seznamih znaša 13 milijard dinarjev (5,5 milijard jugoslovanske izvoze in 7,5 milijard jugoslov. uvoze).

Pogajanja trgovinskih delegacij so bila v okviru petletnega trgovinskega sporazuma, ki je bil sklenjen decembra 1949 med Jugoslavijo in Veliko Britanijo. Po doseženem sporazumu bo Jugoslavija izvažala v Veliko Britanijo sadje in njegove izdelke, barvne kovine, boksit, pirin in druge rude, gotove izdelke lesne industrije ipd., uvažala pa bo v glavnem valjano jeklo, razne kovinske polizdelke, stroje ipd.

Protokol o blagovnih seznamih za letošnje leto je podpisal v imenu vlade Velike Britanije

vođa trgovinske delegacije gospod Ian More, načelnik britanskega ministrstva za trgovino, v imenu vlade FLRJ pa vođa jugoslovanske trgovinske delegacije Ivan Barbalic, načelnik državnega sekretariata za inozemske zadeve. Pogajanja so potekala v medsebojnem razumevanju in v duhu prijateljstva, ki vlada med obema državama.

Tuji gostje na kongresu Ljudske fronte Jugoslavije

Beograd, 9. febr. Kakor se je zvedelo v zveznem odboru Ljudske fronte Jugoslavije, so se laburistična stranka Velike Britanije, socialistična stranka Francije in socialistična stranka Indije odzvale povabilu in bodo poslane svoje zastopnike na IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije.

Tudi konferenca azijskih socialistov je sklenila poslati na IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije svojega zastopnika.

V kratkem bo izšla knjiga Vladimira Dedijera „Josip Broz - Tito, prispevki za biografijo“

Beograd, 9. febr. Petnajstega februarja bo izšla v založbi »Kultura« knjiga Vladimira Dedijera »Josip Broz Tito, prispevki za biografijo«. Največji svetovni časopisi so tekmovali med seboj, kdo izmed njih si bo prvi pridobil pravico do objave odlomkov te izdaje, knjiga pa bo izšla v celoti še to pomlad v mnogih tujih jezikih.

Kongres Društev fizikov in matematikov Jugoslavije

Skopje, 9. febr. Ob udeležbi 20 najvidnejših fizikov in matematikov iz vseh krajev naše države, se je začel danes v Skoplju IV. plenem Zveze društev matematikov in fizikov Jugoslavije.

V poročilu izvršnega odbora o delu Zveze v času od zadnjega plenuma, ki ga je podal sekretar Zveze Ernest Stipančić, je rečeno, da so društva po republikah, poleg drugih svojih nalog, pripravila vse za kongres matematikov in fizikov Jugoslavije, najvažnejše naloge — izvedbe ankete o stanju pouka fizike in matematike v srednjih in strokovnih šolah ter zboljšanje pouka — pa niso izpolnila.

Zastopniki Beograda in Zagreba na kongresu Mednarodne zveze mest

Beograd, 9. febr. Zastopniki Beograda in Zagreba bodo sodelovali na XI. kongresu Mednarodne zveze mest in krajevnih organov oblasti, ki bo na Dunaju od 15. do 20. junija. V Mednarodni zvezi mest, ki ima svoj sedež v Haagu, je v članjenih 23 držav. Naloga zveze je, da skrbi za izmenjavo izkušenj med posameznimi mesti. Naše glavno mesto je bilo sprejeto za člana Zveze septembra 1950, Zagreb pa leto pozneje.

Zastopniki Beograda so prvič sodelovali pri delu Mednarodne zveze mest na lanskem kongresu v Brightonu v Angliji, kjer so z zastopniki mnogih drugih mest razpravljali o raznih vprašanjih, ki zanimajo vse. Od kongresa dalje dobivata Beograd in Zagreb od Zveze in drugih evropskih in izvenevropskih mest razna vprašanja in ankete.

Na kongresu na Dunaju bodo zastopniki mest pretresali v glavnem vprašanje del v večjih mestih ter manjših občinah in vprašanje avtonomije krajevnih oblasti. Svoje mnenje o teh in mnogih drugih vprašanjih naših mest in mestnih občin, je ljudski odbor Beograda že poslal izvršnemu odboru Mednarodne zveze in bo objavljeno v obliki referata za kongres. Poleg zastopnikov Beograda in Zagreba, ki bodo sodelovali kot člani Zveze mest, se bodo kongresa na Dunaju udeležili zastopniki še 12 naših večjih mest.

Prvo posvetovanje jugoslovanskih urbanistov

Zagreb, 9. februarja. V Zagrebu se je v soboto končalo tridnevno posvetovanje jugoslovanskih urbanistov, na katerem so razpravljali o udeležbi in nalogah uradništvene službe pri graditvi industrijskih in prometnih objektov, ureditvi mest in vasi ter reševanju drugih problemov. — Urbanistični strokovnjaki so podarili, da je treba v naši državi izdati zakonske predpise o urbanistični delavnosti. Izvoljena je tudi komisija, ki bo predložila besedilo zakonskega predloga.

Slovo grškega ministra in turških parlamentarcev

Djevdjelija, 9. febr. (Tanjug) Minister za zunanje zadeve Grčije g. Stefanopolos je sredi 5 dni na uradnem obisku v Jugoslaviji, je sinoči s svojim spremljevalcem zapustil našo državo.

Na jugoslovansko-grški mejni so se od visokega gosta in njegovega spremljevalca poslovili izredni pooblaščenca veleposlanik FLRJ v Atenah Radoš Jovanović, pooblaščenca minister in načelnik protokola državnega sekretariata za inozemske zadeve dr. Sloven Smodlaka in grški veleposlanik v Beogradu g. Spiros Kapetanides.

Zapuščajoč jugoslov. ozemlje, se je g. Stefanopolos še enkrat zahvalil za toplej sprejem, ki ga je bil deležen v Jugoslaviji. Predsedniku republike Josipu

Brozu Titu je poslal naslednjo brzojavko:

»Ko zapuščam Vašo državo, bi se rad zahvalil Vaši ekscelenci za toplej sprejem in za nepozabno gostoljubje, ki sem ga užival na Brionih. Bivanje v Jugoslaviji mi je omogočilo, da sem se prepračil o znatnem napredku, ki so ga dosegli Vaši narodi pod Vašim vodstvom. V svoje veliko zadovoljstvo sem se lahko tudi osebno prepričal o globokih prijateljskih čustvih, ki vežejo naši državi in bodo poročila za čedalje ožje sodelovanje med nami.«

Državnemu sekretarju za inozemske zadeve Koči Popoviću je poslal g. Stefanopolos brzojavko naslednje vsebine:

»Ko zapuščam Vašo lepo državo, prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje iskreno hvaležnost za toplej gostoljubje, ki sem ga užival in ki je napravilo moje bivanje v Jugoslaviji tako prijetno. Prosim Vas tudi, da bi moja čustva hvaležnosti izrazili tudi Vašim tovarišem iz vlade in prijateljskim jugoslovanskim narodom.«

Skopje, 9. febr. Turška parlamentarna delegacija je sinoči po 13-dnevnom bivanju v naši državi odpotovala iz Skoplja v Ankaru.

Vodja turške parlamentarne delegacije g. Hulusi Köymen je pred odhodom iz naše države dal izjavo o svojih vtisih iz Jugoslavije ter dejal: »Bili smo priče velikemu prijateljstvu, ki ga gojijo v Jugoslaviji do turškega naroda. To bo najgloblji vtis, ki ga bomo prenesli veliki turški narodni skupščini.«

Ko je govoril o sodelovanju med Jugoslavijo in Turčijo, je

Generalni sekretar Zveze vojaških vojnih invalidov potuje v Grčijo

Beograd, 9. febr. Generalni sekretar Zveze vojnih vojaških invalidov Jugoslavije Boža Pavlović bo jutri odpotoval v Grčijo, kjer se bo udeležil slovesne otvoritve prvega grškega invalidskega internata. Sekretar Pavlović je odpotoval na povabilo predsednika in sekretarja invalidske organizacije Grčije.

Seja zveznega izvršnega sveta

Sprejet je načrt zakona o volitvah ljudskih poslancev — načrt uredbe o socialnem zavarovanju vojaških oseb in vrsta drugih uredb in sklepov

Beograd, 9. febr. Zvezni izvršni svet je imel danes sejo, ki so se je prvič udeležili predsedniki republiških izvršnih svetov, razen Mihe Marinka, ki iz upravnih razlogov ni mogel priti.

Svet je najprej sprejel načrt zakona o volitvah poslancev. Debata je bila precej obširna in v načrt so vnesli nekatere bistvene spremembe. Glavna sprememba je glede kandidatu re. Načrt, ki so ga pretresali na seji, je določal, da vložijo predlog za kandidaturu skupina državljanov s 100 podpisniki. Sedaj pa so sprejeli, da lahko predlaga kandidaturu za poslance zveznega sveta vsaka družbena organizacija s 100 podpisniki, pa tudi skupina državljanov z 200 podpisniki. Glede volitve poslancev za zbor proizvajalcev je bilo sklenjeno, da imajo pravico predlagati kandidaturu sindikalne, združne in obrtniške organizacije, gospo-

Ustanovljena je Zveza izvidniških in taborniških organizacij Jugoslavije

V nedeljo je bila v Beogradu ob prisotnosti 49 delegatov republiških zvez izvidniških in taborniških organizacij ustanovljena Zveza izvidniških in taborniških organizacij Jugoslavije.

O delu republiških organizacij je poročal Nenad Stanković, ki je navedel, da imajo te organizacije okoli 10.000 članov. Največ jih je v Srbiji — okoli 4000, v Sloveniji in Hrvaški pa jih je po 2000. Crna gora še nima te organizacije.

Delegati so izvolili zvezni odbor 32 članov in nadzorni odbor 6 članov. Za predsednika Zveze izvidniških in taborniških organizacij Jugoslavije je bil izvoljen Sergej Kraisher. Skupščina je tudi določila zvezno značko, zastavo in pozdrav »Naprej za domovino«.

darska podjetja in zadruga ter skupine proizvajalcev z 200 podpisov. Po sprejetem zakonskem načrtu ne more biti volilnih okrajev, kjer bi volilji več kot enega poslanca. Glasovalo se ne bo za listo, pač pa posamezno in tajno. Spremenjen je predlagani način glasovanja oseb v Jugoslovanski armadi in naših državljanov v tujini na ladjah izven naših ozemelskih voda, tako da bodo vsi glasovali za kandidate v svojem volilnem okraju. Načrt je določal, da glasujejo uslužbenci v naših predstavništvih v tujini za kandidate v Beogradu, osebe na naših ladjah izven naših ozemelskih voda pa za kandidata za volilni okraj mesta Reke.

Poslance, ki jih volijo obrtniki v zbor proizvajalcev, volijo v okrajnih in mestnih volilnih zbornicah, ne pa na skupščini republiške zbornice, kot je bilo zamišljeno.

Predlagani načrt uredbe o poslovanju zveznega izvršnega sveta je bil odložen za eno izmed poznejših sej.

Na seji izvršnega sveta so sprejeli dalje načrt uredbe o socialnem zavarovanju vojaških oseb.

Zvezni izvršni svet je sprejel sklep o samostojnih organih in ustanovah zvezne uprave, ki nadaljujejo svoje poslanstvo, t. j. zveznemu zavodu za statistiko in evidenco, zvezni upravi za hidrometeorološko službo, komisiji za pomoč pri znanstvenih raziskovanjih, vrhovni invalidski komisiji, državnemu arhivu FLRJ, upravi za rudarska raziskovanja in rudarske študije ter zvezni geodetski upravi.

Dalje je bila sprejeta uredba o ustanovitvi zvezne uprave za veterinarstvo, zvezne uprave za zaščito, rastlin in komisije za kmetijstvo. Sprejeta je bila tudi uredba, po kateri se ustanavlja komisija za sodelovanje v mednarodnih zdravstvenih or-

ganizacijami, nacionalni komite za UNICEF in jugoslovanska nacionalna komisija za Mednarodno organizacijo dela. Svet je z nekaterimi spremembami sprejel tudi uredbu o ustanovitvi Zveznega zavoda za ljudsko zdravstvo. Spremembe se nanašajo na to, da sme zvezni izvršni svet pooblastiti ta zavod za izdajanje nekaterih upravnih ukrepov.

Načrt uredbe o oddajanju v najem poslovnih prostorov je bil odložen za dnevnega reda. Zvezni izvršni svet je sprejel danes uredbu o odložitvi volitev za skupščino Zavoda za socialno zavarovanje ljudskih republik, ker je treba celotni sistem socialnega zavarovanja proučiti.

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi več drugih sklepov. Tako je sklenil, da bo zvezni izvršni svet na predlog odbora za gospodarstvo odobral trimesečne in mesečne proračunske načrte med letom 1953.

Sprejet je bil sklep, da bodo volitve za delavske svete gospodarskih podjetij za leto 1953 izvedene na podlagi navodil o izvajanju volitev z dne 18. januarja 1952. To pomeni, da bodo volitve opravljene na dosežani način, ker ni bilo mogoče izvesti nekaterih resnejših sprememb, preden je sprejet zakon o gospodarskih organizacijah.

Na seji so razpravljali o predlogu za ukinitve turistične agencije »Putnik«. Sklenjeno je bilo, da bo odbor za gospodarstvo proučil to vprašanje. Svet je poudaril potrebo po razvijanju lokalnih samostojnih agencij, mnenja pa je, da mora obstojati tudi jugoslovanska turistična agencija, ki pa ne bi imela monopolističnega značaja.

Sprejet je bil sklep, da se gospodarska ustanova s samostojnim financiranjem »Jugoslovanska spremeni v gospodarsko podjetje.«

Izvršni svet je sprejel sklep o določitvi naziva državnih svetnikov, ki ga bo določal izvršni svet v zvezni upravi in v aparatu zveznega izvršnega sveta. Državni svetniki bodo imeli stopnjo državnih podsekretarjev.

Izvršni svet je sprejel tudi nekatera imenovanja. Za državnega podsekretarja v sekretariatu za narodno gospodarstvo je bil imenovan Nikola Cobelić, bivši pomočnik predsednika Sveta za blagovni promet Srbije, za podsekretarja v sekretariatu za proračun in državno administracijo Dušan Lombard, dosedanji javni pravobranilec Bosne in Hercegovine, za direktorja uprave za carine pa

Biografija maršala Tita izšla v angleščini

London, 9. febr. Danes je tu izšla v angleščini biografija maršala Tita, ki jo je napisal Vladimir Dedier. Vsi vodilni angleški listi objavljajo recenzije knjige in poudarjajo njen pomen. Recenzijo v »Daily Telegraphu« je napisal Randolph Churchill, v »Manchester Guardianu« pa Seaton Watson.

Djuro Medenica, bivši pomočnik predsednika Sveta za industrijo in gradbeništvo.

Na tej seji je bila sprejeta tudi uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o denarni pomoči družinam, katerih hranilci so na obveznem vojaškem službovanju v armadi. Sprejeta je bila dalje uredba, s katero se opuščajo generalna direktorja za proizvodnjo streliva, orožja in razstreliva, generalna direktorja letalske industrije in glavne direktorje inštrije za vojaško obliko in obutev.

Sprejet je bil sklep o ratifikaciji konvencije o plačanem letnem dopustu.

Na koncu te seje, ki je trajala okrog 6 ur, so sklenili, da se nakaže iz državne blagajne pomoč Nizozemski in Angliji za ponesrečene v nedavnih nesrečah, ki so jih povzročile poplave. Odbor za gospodarstvo je pooblaščen, da predlaga višino pomoči. Sklenjeno je bilo, tudi, da se bo zvezni izvršni svet obrnil na družbene organizacije, da bodo tudi te iz svojih sredstev prispevale za to pomoč.

Posvetovanje o geoloških raziskovalnih delih

Ljubljana, 9. febr. V petek se je začelo v Ljubljani posvetovanje o geoloških raziskovalnih delih.

Razen večjega števila geologov in zastopnikov podjetij za geološka dela so navzoči na posvetovanju tudi direktorji geoloških zavodov LR Slovenije in LR Bosne in Hercegovine. Strokovnjaki so v razpravi o delovnih problemih geoloških zavodov in podjetij poudarili, da je treba spričo čedalje hitrejšega napredka našega gospodarstva znatno pospešiti in razširiti obseg znanstvenih raziskovalnih del, da bi celotna temeljna in predelovalna industrija pravočasno dobila zadostne količine surovin. S sistematičnimi geološkimi raziskavami bi vrhu tega dobili pregledno geološko sliko vseh rud in mineralov v zemlji in bi potem tudi v prihodnje usmerjali napredek našega gospodarstva.

Na posvetovanju so sestavili posebno komisijo, ki bo na drobno proučila vse te in druge probleme ter pripravila predloge za rešitev teh problemov.

Zgraditev nove livarne pri Ilijašu

Sarajevo, 9. febr. Letos bodo porabili nad dve milijardi dinarjev za zgraditev moderne livarne pri Ilijašu blizu Sarajeva, ki bo imela letno zmogljivost okrog 44.000 ton litih izdelkov v vrednosti 6 milijard dinarjev.

Livarno so že začeli graditi in v začetku aprila bodo montirali prve naprave.

Ko se bo začela proizvodnja v livarni pri Ilijašu, bo prenehala obratovati železarna v Varešu, ki je eden izmed najstarejših industrijskih objektov v Bosni in Hercegovini. Čez nekaj mesecev bodo livarne iz Vareša prenesli v Ilijaš, prihodnje leto pa bodo prenesli tudi vareske plavže in ostale naprave. S premostitvijo strokovnih delavcev iz Vareša bi bil rešen tudi problem delovne sile v novi livarni.

Ob sprejemu v vladni palači se posreduje pozdravni telegrami tovariša Tita

Pred volitvami v avstrijski parlament

Dunaj, 9. februarja. (Tanjug) Predsednik Avstrijske ljudske stranke Raab je izjavil, da bo bodoča avstrijska vlada, o kateri sodi, da bodo v njej večidel predstavniki njegove stranke, sodelovala samo s tiso stranko, ki bo prevzela vso odgovornost v vodstvu državnih poslov. Pripomnil je, da bo bodoča koalicija sklenjena samo ob pogoju, če bodo koalicijske stranke zajamčile, da bodo vladni sklepi dobili v parlamentu večino glasov. To izjavo spravlja v zvezo z nedavnim govorom predsednika socialistične stranke dr. Schärfa, ki je dejal, da socialistična stranka ni le vladna stranka, temveč tudi opozicijska stranka in da je bodoča vlada možna tudi brez zapovedovanja ljudske stranke. Dr. Schärff je pristavil, da bo vse drugo odvisno od stranke, ki bo dobila na volitvah večino, to pa po njegovem mnenju ne more biti ljudska stranka.

V zadnjem zvezku »Poročila in informacije Avstrijskega in-

Razgovor o pogodbi o Avstriji

Pariz, 9. febr. (AFP). Zastopniki Francije, Velike Britanije, ZDA in Sovjetske zveze so začeli danes dopoldne razgovore o pogodbi o Avstriji na bivšem sedežu Atlantskega pakta v Londonu. Današnji seji predseduje francoski delegat De Crouy Chanel.

Odhod Bevana v Indijo

London, 9. febr. (Tanjug) — Aneurin Bevan je včeraj na povabilo indijskega ministarstva za zdravstvo voditelja levega krila Laburistične stranke odpotoval v Indijo, kjer bo ostal en mesec. Bevan je sprejel to povabilo že poprej, ko je bil minister za zdravstvo v laburistični vladi. Indijski minister za zdravstvo bi rad dobil od Bevana, ki je uveljadel v Vel. Britaniji sistem brezplačne zdravstvene službe, potrebna navodila, kako naj bi uresničil svojo zamisel.

Nemške odškodnine Izraelu in arabske države

V Egipt je prispela nemška trgovinska delegacija — Socialistična opozicija v zahodnonemškem parlamentu za odškodnino Izraelu

Kairo, 9. febr. (Reuter) Tukaj se je zvedelo, da je zahodnonemška trgovinska delegacija ponudila arabskim državam pomoč za njihov ekonomski napredek. Po poročilih iz egiptovskih virov je Zahodna Nemčija ponudila arabskim državam investicijske kredite za napredek jeklarne industrije, vojaške industrije in drugih gospodarskih panog v znesku 200 milijonov funtov sterlingov. Zahodna Nemčija je prav tako ponudila svoje tehnične strokovnjake.

Zahodnonemška trgovinska delegacija pod vodstvom državne tajnika gospoda dr. Westricha je prispela v Kairo, da bi proučila pripombe arabskih držav k reparačijskemu sporazumu, ki ga je pred kratkim Zahodna Nemčija sklenila z Izraelom. Zahodnonemška trgovinska delegacija bo imela 10. t. m. sestanek z zastopniki arabskih držav, s katerimi bo proučila zahodnonemški predlog o investicijskem kreditu. Ni izključeno, da bo zahodnonemška trgovinska delegacija obiskala tudi druge države.

Köln, 9. febr. (DPA) Predsednik socialdemokratske stranke Erich Ollenhauer je včeraj izjavil, da se bo njegova stranka zavzela za to, da bi bil brž ko mo-

štututa za gospodarstvo in politiko je na uvodnem mestu članek »Pohod besed — trezna raziskava volilnih parol«, v katerem je poudarjeno, da obe doslej vladajoči stranki v Avstriji nista povedali v svojih volilnih razglasih, temveč samo v programatičnih govorih svojih predsednikov in tajnikov, da sta izvedli svoje programe od leta 1949 samo v toliko meri, v kolikor je to dopuščal partner v vladi. Svoje zasluge pri obnovi Avstrije ni rada vsaka stranka sebi pripisala. Avstrijski inštitut za gospodarstvo in politiko je članicu priključil primerjavo volilnih razglasov Avstrijske ljudske stranke in Socialistične stranke Avstrije.

Iz te primerjave je razvidno, da Avstrijska ljudska stranka ne daje točnih odgovorov na najbolj pereča socialna vprašanja. Ko govori njen volilni program o rentah in pokojninah, naglašja sicer potrebo popolne zagotovitve rent in pokojnin in tudi njih zvišanje, kar pa naj bo združeno z največjim varčevanjem in upravnim socialno-zavarovalnih ustanov. Volilni razglas socialistov pa pravi: Zahtevamo zvišanje vseh socialnih rent, kot višek socialnega prizadevanja naše republike za polno pokojnino za vse stare Avstrijce. O politiki kartelov ne pove ljudska stranka ničesar, socialisti pa pravijo: Bremena morajo biti pravično razdeljena, gospodarsko monejši morajo več prispevati kot gospodarsko šibkejši. Gospodarij industrije in kartelov v Avstriji so se ljudski stranki in »neodvisnim« pridružili zato, da njihove blagajne ne bi bile prizadete.

Avstrijsko notranje ministarstvo je pozvalo vse organizacije in društva, ki bodo na parlamentarnih volitvah nastopila skupno z informbirojsko tako imenovano ljudsko opozicijo, naj spremene svoja pravila.

Schumanov načrt stopil v veljavo

Pariz, 9. februarja. (Tanjug). Nocoj o polnoči začne veljati pogodba o mednarodni organizaciji za premost in jektu, znana pod imenom Schumanov načrt. Z uveljavljanjem te pogodbe bodo odpravljene vse carinske in druge omejitve za prost promet med dveh važnih surovin v šestih državah, članicah Schumanovega načrta. Od polnoči dalje postane celotno področje treh držav enotno tržišče za premost in jektu. Po pogodbi bodo postavili čim nižje cene, po katerih bodo te države redno kupovale na tržiščih.

Maršal Tito v razgovoru z grškimi ministrom za zunanje zadeve g. Stefanopolosom na Brionih

Protokolarni obisk novega nemškega veleposlanika

Beograd, 9. febr. (Tanjug): Novi izredni in pooblašteni veleposlanik Zvezne republike Nemčije v FLRJ dr. Hans Kroll je napravil danes protokolarni obisk državnemu sekretarju za inozemske zadeve Koči Popoviču. Nemški veleposlanik dr. Hans

Jugoslovanski filmi v Atenah

Atene, 9. febr. (Tanjug) Atenski kinematografski klub je včeraj predvajal za svoje člane jugoslovanski umetniški film »Zofka«. Korec preteklega meseca so v tem klubu predvajali jugoslovanska dokumentarna filma o Bosni in Hercegovini ter Dalmaciji.

Kim Ir Sen postal maršal Hongkong, 9. februarja (UP).

S sklepom prezidija vrhovne ljudske skupščine Severne Koreje je predsednik severnokorejske vlade Kim Ir Sen dobil naziv maršala. V obrazložitvi prezidija je rečeno, da je dobil Kim Ir Sen ta položaj zaradi zaslug, ki jih ima kot poveljnik severnokorejske vojske.

Sestanek nordijskega sveta

Kodanj, 9. febr. (Tanjug) — V Kodanju bo 13. t. m. prvi sestanek nordijskega sveta, ki ga tvorijo Švedska, Norveška, Danska in Islandija. Na sestanku bodo proučili več pomembnih vprašanj, med njimi tudi ustanovitve nordijske brzjavno-telefonske omrežje z enotno takso, zdravstveno sodelovanje ter skupno socialno politiko nordijskih držav. Razpravljali bodo tudi o predlogu za izdajo skupnega nordijskega časopisa. Ta prvi sestanek nordijskega sveta pričakujejo v vseh nordijskih državah z velikim zanimanjem.

Izključitev KP Izraela iz sindikalne zveze

Tel Aviv, 9. febr. (Reuter) — Centralni komite izraelske sindikalne organizacije Histadrut je izključil izraelsko komunistično partijo iz vseh svojih zvez. V resoluciji o izključitvi je rečeno, da je KP Izraela izključena kot sovražnik Izraela, cionističnega gibanja in židovskih težnj.

Obisk nizozemske ladje

Beograd, 9. febr. (Tanjug) — Ladja protitorpedovka holandske kraljevske mornarice »Piet-hein« bo priplula 18. februarja v Split na vpljudnosti obisk. V Splitu bo ostala 5 dni.

Pomorska blokada Kitajske?

Pomembne izjave senatorja Roberta Tafta — Morda bodo že ta mesec razpravljali na zasedanju Generalne skupščine OZN o blokadi Kitajske

London, 9. jan. Današnji angleški listi beležijo v poročilih iz Washingtona govore, da pripravlja vlada ZDA pomorsko blokado Kitajske. »Times« pravi, da se predsednik Eisenhower glede blokade še ni odločil in da ni verjetno, da bi sklenil blokado, preden se ne posvetuje s svojimi zavezniki. Obstoji pa možnost, da bodo ZDA sprožile vprašanje blokade Kitajske na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Zastopnik britanskega zunanjega ministarstva je izjavil, da vlada ZDA doslej še ni stopila z britansko vlado v stik glede vprašanja blokade Kitajske. Vladi ZDA in Velike Britanije sta bili zadnji dve leti v stalnem stiku glede prepovedi OZN o uvozu strateškega materiala.

Prihod novega visokega komisarja ZDA za Nemčijo

Bonn, 9. febr. Novi visoki komisar ZDA v Nemčiji Conant pripe že jutri z letalom iz New Yorka v Frankfurt. V Bonnu mu bodo priredili oficijelen sprejem.

Oradourski proces

Bordeaux, 9. febr. V procesu zaradi vojnega zločina v Oradouru je govoril državni tožilec. Za SS-ovca Bossa je predlagal smrtno kazen, za drugih 13 Alzačanzov pa zaporne kazni, katerih višino bo določilo sodišče.

Zrtve nesreče na Nizozemskem

Haag, 9. febr. Po zadnjih podatkih se je številno smrtnih žrtev vremenske katastrofe na Nizozemskem povzpelo na 1400. Vse imetje je izgubilo 60.000 ljudi. Poginilo je 40.000 glav goveda.

Pogajanja za revizijo francosko-posarskega dogovora

Pariz, 9. febr. Danes so se pričela pogajanja za revizijo francosko-posarskega dogovora. Dopoldne je imela v zvezi s tem vlada sejo, ki ji je prisostvoval tudi francoski poslanik v Posarju. Popoldne je bila v zunanjem ministruvstvu pod predsedstvom zunanjega ministra Bidaulta prva konferenca s posarsko delegacijo, ki jo vodi ministrski predsednik Hoffmann. Kot osnoda za pogajanja služi načrt, ki ga je pred meseci izdelal bivši zunanji minister Schuman.

ERIC KNIGHT: LASSIE SE VRACA

Iz angleščine prevedel August Petrišič. Opemil Rudi Gorjup. Knjižnica Sinjega galeba št. 4. Urejuje Ivo Minatti. Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1952. Strani 167,00.

KNJIGE

FERENC MOLNAR: DECKI PAVLOVE ULICE

Prevedel Stefan Barbarič. Ilustriral Tibor Gergely. Opemil Arh. Uroš Vagaja. Založila Mladinska knjiga v Ljubljani 1952. Strani 191,00.

Knjižnica Sinjega galeba, ki izhaja vsaki meseci svet, ki živi po lastnih zakonih vse do tistega trenutka, ko se raztrga otroški sanjski zastor in je treba stopiti v resnično življenje, življenje odraslih. In ko bodo čitatelji brali o Bratovščini Sinjega galeba, se razprazdani kljub visoki nakladi deset tisoč izvodov. Nedavno smo na tem mestu na kratek omenili tiz tretje knjige (Hesselberg, Kon. Tiki in jaz), danes pa naj zabeležimo, da je na knjižničnem trgu že četrtič knjiga »Lassie se vrača« pisateljice Erica Knighta, ki jo je že populariziral istoimenski film v neših kinematografov. Zgodba o zvestem psu bo tudi v knjižni izdaji osvojila vse čitatelje ter je lep dar našim mladim. V isti zbirki navedemo zgodbo o nevindnem človeku in knjižni indianskega pisatelja Veš Kvonessina »Srgjo in njena borba«. Izbrala knjig je tako pestra in tako dobro ustreza potrebam mladine, da smo zbirko

Židi v Sovjetski zvezi

Židi naj bi bili odgovorni za nespošobnost kremeljskih veljakov — Pisma Židov iz ZSSR: »Prosim, ne piši mi več!«

Stenograf, ki je zapisoval sluhno besedo, katero je njegov gospodar spregovoril pri polni mizi, je 24. julija 1942 zapisal tudi tole: »Celo Stalin ni pred Ribbentropom prav nič skrival, da samo čaka na trenutek, ko bo dozorelo dovolj njegove, ruske inteligence, da bo lahko odpravil židovski element, ki ga za sedaj še vedno potrebuje v vodilnem razredu.« (Hitlers »Tischgespräche«, str. 119.)

Kaže, da je ta trenutek prišel; že nekaj let je opaziti sovravno razpoloženje sovjetske uprave proti vsem Židom, zlasti pa proti tistim, ki se še niso povsem asimilirali. Vendar pa je treba za boljše razumevanje sedanjega položaja Židov v Sovjetski zvezi poseči nekoliko nazaj v zgodovino, in sicer v tisto dobo, ko so se Židje s prihodom boljševikov na oblast osvobodili večnega strahu pred pogromi, ki jih je s krikom »Zidovska uprizorjara carska policija«.

Prva leta po revoluciji so Židje močno zaživelj. V krajih, kjer so bile večje židovske naselbine, so ustanovili državne šole za jidovščino kot uradnim jezikom, jidovski dnevniki so začeli izhajati v večjih nakladah v Kijevu, Minsku, Moskvi in Odesi; v Moskvi, kjer je bilo prej priseljevanje Židom prepovedano, pa so celo ustanovili centralno državno židovsko gledališče. Vse to so sovjetske oblasti storile z odobravitvijo Stalina, ki je kot komisar za nacionalnosti nadziral tudi poseb-

ni komisariat za židovske zadeve. Težje pa je bilo reševati gospodarsko vprašanje Židov, ki so se dotleje v veliki večini bavili s obrtništvom in malo trgovino. Sovjetska vlada je izvedla dve veliki kampanji. Najprej je skušala pritegniti Žide v kmetijstvo, nato pa v industrijo.

Nekaj Židov so naselili še pred letom 1930 v kolhozih v Ukrajini in na Krimu. Največji načrt pa je bil načrt za ustanovitev židovske avtonomne pokrajine Birobidžan na mandžurski meji. Z izvedbo tega načrta so si obetali velike stvari. Z ustanovitvijo židovske avtonomne pokrajine bi bilo končno rešeno nacionalno vprašanje Židov, cionizem (gibanje za ustanovitev židovske države) bi postavili po robu sovjetsko verzijo, poleg tega pa bi Sovjetski zvezi močno koristila bogata pokrajina prav na sami meji. Kljub lepim načrtom pa je doživela židovska avtonomna pokrajina polom. Tik pred vojno je tam živel manj kot 40.000 Židov od 5 milijonov. Vsekarer je bilo težje pričakovati, da bodo Židje navdušeni za težako delo v deželi z zelo surovim podnebjem tako daleč od civilizacije in od svojih tradicionalnih središč. Zadnji žebelj v krsti Birobidžana pa je bil verjetno velik proces proti židovskim voditeljem te pokrajine, ki so jih leto dni pred vojno pobesili z obtožbo, da so vohunili za japonsko obveščevalno službo.

Prve žrtve nemškega prodiranja so bili Židje. Tiste, ki v prvih strašnih dneh niso bili evakuirani v zaledje, so Nemci neumiljeno pobili. S tem so postali tudi novodošli Židje trdni zavezniki sovjetske oblasti. Židom so zopet zaupali. Tudi njihove zveze z Zahodom so prišle prav. Litvinov, ki so ga odpustili tik pred sovjetsko-nemškim paktom, se je pojavil v Washingtonu kot sovjetski veleposlanik. Židovski pisatelji, pesniki in umetniki so potovali v zahodne dežele, da bi propagirali med zahodnimi Židi.

Pomorska blokada Kitajske?

Pomembne izjave senatorja Roberta Tafta — Morda bodo že ta mesec razpravljali na zasedanju Generalne skupščine OZN o blokadi Kitajske

London, 9. jan. Današnji angleški listi beležijo v poročilih iz Washingtona govore, da pripravlja vlada ZDA pomorsko blokado Kitajske. »Times« pravi, da se predsednik Eisenhower glede blokade še ni odločil in da ni verjetno, da bi sklenil blokado, preden se ne posvetuje s svojimi zavezniki. Obstoji pa možnost, da bodo ZDA sprožile vprašanje blokade Kitajske na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Izjava senatorja Tafta

New York, 9. febr. V televizijskem govoru se je izrazil senator Taft za pomorsko blokado LR Kitajske, toda v okviru OZNE. Taft je mnenja, da opustitev kontrole nad Formozo ne bo povzročila razširjenja vojne v Koreji.

Predsednik Eisenhower je danes konferiral z vodjo republikanske večine v senatu Taftom. Senator Taft je po razgovoru izjavil novinarjem, da vlada ZDA očitno ne zagovarja novega frontalnega napada vojske OZN v Koreji. Po Taftovem mnenju bi bil svojevčasni načrt generala Mac Arthurja za bombardiranje kitajskih pristanišč in Mandžurije odločil vojno v korist OZN. Toda med tem je Kitajska dobila priliko, da tako izgradi svojo obrambo, da sedaj frontalni napad v Koreji ne pride več v poštev.

Moskovska »Pravda« o Formozi

Moskva, 9. febr. (AFP). Moskovska »Pravda« je danes prvič napadla odločitev generala Eisenhowerja o deneutralizaciji Formoze. Piše, da je namen tega ukrepa razširitev vojne na Daljnem vzhodu, čeprav je predsednik Eisenhower v volilni kampanji obljubil, da bo končal vojno na Koreji in stopal po drugi miru. »Pravda« piše med drugim: »Jasno je, da hočejo vladajoči krogji ZDA izkoristiti nacionalistične kitajske čete za organiziranje napada proti Republiki Kitajski z željo, da bi se nadaljevala vojna na Koreji in Daljnem vzhodu na mnogo širši fronti, kot je današnja.«

John Boynton Priestley: DOBRI TOVARISI

Roman. Prevedel Janez Gradšnik. Opemil Arh. Dušan Omahen. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani 1952. Strani 815,00. Naklada 3000 izvodov.

Cankarjeva založba v Ljubljani nas vedno iznova preseneča z izdajo nenavadno okusno opremljenih knjig. Tudi Priestleyev roman o usodi potujočih igralcev in peske družine, ki je v izvirniku prvič izšel leta 1929 in dožvel doslej skupno milijonske naklade v različnih jezikih, je zšel v tako nabljivi in izbrani opremi, da si človek knjigo zaželi že, ko jo zglede. Je bolj kot oprema pa seveda pritegne ljubitelja lepe knjige vedri, s širokim episkim zamahom pripovedovani roman sam. Priestleya imenujejo modernega Dickensa; iaka levska označba vsakokrat vzbuja zanimanje za delo tega doslej pri nas v zadnjem času po njegovih dramah precej znanega pisatelja. Avtor gleda življenje ves čas z rahlim nasmehom in je pravi umetnik v odkrivanju vedno novih šaljih strani ljudi in dogodkov. Ker so Priestleyeve junaki v tem delu potujoči igralci, daje roman tudi podoben razni angleški krajci in pokrajini z njihovimi posebnostmi. S to knjigo je stopil v slovensko književnost spet eden velikih klasičkov modernega romana.

KULTURNI RAZGLEDI

Tragedija Lavre Lenbachove (M. Krleža: V agoniji)

Popravek iz nedeljske številke. V članku Frana Albrehta »Tragedija Lavre Lenbachove« je po pomoti odpadel zadnji del sestavka. Ta del članka se glasi:

Kajti lik Lavre Lenbachove je opremila Sava Severjeva z atributi visoke in zrele umetnosti. Svojo sijajno in bleščečo igro, ki jo je izkazala na najbolj vnanji način že v »Gospodi Glembajevci« kot baronica Castelli, jo tu umetniško poglobila, jo z življenjsko neposrednostjo in resničnostjo približala človeškemu čustvu. Njena tragika je brez patosa in koturna, pridušena, diskretna in globoko v sebi rijoča, le sem pa tja čustveno in živčno vzvalovana. Gledalec ima vtis, da so v tej igralki dozorele umetniške sile za tragedijo večjega formata. Zato bi jo rad videl v kaki izrazitejši tragidni vlogi, na primer v Hofmannsthalovi Elektri ali pa v kaki klasični tragediji. Potem bi se dalo presoditi, ali sega moč njene igralsko-umetni-

ške kreativnosti preko upodabljanja živčno-mondnih ženskih likov. Kajti, da sklepni akord njene tragedije ni zapustil tiste-ga svetlega in spoščenega vtisa, kakor ga ostavljajo tragedije najvišje tragične umetnosti, ni njena krivda.

Zato bi bil moral biti dr. Kričevac drugačen partner, mož drugačnega kova. To pa je gladek celuloidni papir, korekten buržu, izlikan advokat, ki s svojo monotonno mnogorečnostjo razkazuje svojo živo človeško praznoto in svojo otipljivo nepopolno notranjo iskrenost. Podobno, barvo in ton temu človeku je dal Vladimir Skrbinšek. Igral ga je korektno, s solidnim znanjem, s previdno krtečnostjo, z enoličnim uspavanjem kričevič človeških razkolov. Več kakor je vžil avtor v to figuro, tudi on ni mogel dati. Kakor rečeno, predstavlja Krležev do delo danes že klasičen opus naše predsocialistične dobe. Zato se danes, ko so oči uprte že v nova obzorja, sodob-

nemu gledalcu nekako odmika. Zato tudi širokih plasti gledališkega občinstva to delo najbrže ne bo tako pritegnilo, kakor bi pravzaprav zaslužilo. Kajti, vendar je to delo po svoji igralski umetniški dognanosti in po svoji odskri upodobitvi najmočnejše, kar jih je doslej dala naša letošnja dramska sezona. Fran Albreht.

nemu gledalcu nekako odmika. Zato tudi širokih plasti gledališkega občinstva to delo najbrže ne bo tako pritegnilo, kakor bi pravzaprav zaslužilo. Kajti, vendar je to delo po svoji igralski umetniški dognanosti in po svoji odskri upodobitvi najmočnejše, kar jih je doslej dala naša letošnja dramska sezona. Fran Albreht.

Kako naj bi organizirali semensko službo?

Naloga kmetijskih zadrug so podobne službe mokrajnih zadrug.

Semensko službo je do sedaj opravljala v glavnem Semernar. Premalo pa smo vzbudili zanimanja za proizvodnjo semenskega blaga pri kmetijskih zadrugah. Negativno je vplivala na proizvodnjo semen tudi politika cen, zlasti pa administrativno vodenje semenske službe. Ko presojamo kakovost naših semen, moramo na žalost ugotoviti, da je vedno slabša. Zaradi tega trpi naša živilska proizvodnja veliko škodo. Lani so bile priznane količine semen, s katerimi bi moglo kriti le okoli 10% krompirjevih površin, pri žitih pa je odstotek še nižji. Slaba je bila tudi kakovost proizvedenega semenskega blaga, razen pri krompirju.

Dosedanja organizacija semenske službe ne more obvladati v bodoče razširjene proizvodnje semen, predvsem pa ne more dosegati osnovnega cilja, to je kritja celotne potrebe po kakovostnih semeniščih.

Čez pet milijard za napredek kmetijstva v Črni gori

Desetletni orientacijski plan napredka in razvoja kmetijstva v LR Črni gori do leta 1953 znaša 5 milijard 250 milijonov dinarjev za melioracijska dela. Do leta 1952 naj bi pridobili približno 13.500 ha plodnega zemljišča ob izlivu Morave v Zeto in v Crnogorskem Primorju. Z melioracijo Bjelopavličko-zetske ravnine, Ljeskovice in Učinskega in Grbaljskega polja bodo pridobili nadalje približno 10.000 ha plodnega zemljišča za gojitve kakovostnega bombaža, tobaka in drugih industrijskih rastlin, dalje za gojitve vrtnin, ureditev manjših plantaž južnega in drugega sadja.

Posvetovanje strokovnjakov v Rušah

V četrtki popoldne se je začelo v tovarni dušika v Rušah pri Mariboru dvo-dnevno posvetovanje strokovnjakov tovarne dušika in inšpektorjev parnih kotlov iz vse države. Razpravljali so o potrebi izdelave skupnega tehničnega predpisa za ravnanje s kisikom, jeklenkami in drugimi tovrstnimi napravami, o ustanovitvi skupne delavnice za izdelovanje tipiziranih ventilov in o trgovskih ali odprtim vprašanjem v proizvodnji kisika in ostalih plinov. Ustanovili so tehnični odbor, ki se bo sestajal po potrebi in reševal tekoča vprašanja v tovarni dušiki. Na posvetovanju so prebrali pismo, ki so ga lani poslali vzhodni svet za industrijo in rudarstvo. V pismu so pojasnili vprašanje o tehnični kontroli jeklenk ter opozorili na nesreče, ki so se dogajale zaradi nepravilnosti, pomanjklivosti in nepravilnosti. Grajali so tudi pomanjklivosti pri vnosu jeklenk. Zastopnik ruske tovarne dušika je omenil, da so dobili iz Avstrije 300 jeklenk, izmed katerih so večino pred 30 leti sami poslali tja kot zastarale in neuporabne. Lehadnost domačih strokovnjakov je pripisala, da ni prišlo do nesreče. Podobne primere nepravilnega ravnanja s jeklenkami so navajali tudi zastopniki tovarne dušika iz drugih republik. Pomanjkljivosti predpisa je dosegel zelo ozko delo inšpektorjev parnih kotlov, oteževalo pa je tudi preiskave in pravne postopke ob nesrečah s jeklenkami. Pravilnik bo vseboval tudi stroge predpise za potrosniko kisika in drugih plinov ter za odprto in označbo jeklenk.

Cemu še čakamo?

Vprašanje kavarne »Emona« v Ljubljani postaja prav dneva v današnji poročilni. Ljudje, ki so bili vajeni zahajati vanjo, jo zelo pogrešajo, načrtov in govorice okrog tega pa noče in noče biti konca. Zlaj pravijo, da bo trgovina, zlaj, da jo bo prevzel »Slova«, ne dolgo tega pa smo lahko čitali, kakšne načrte je imelo z njo podjetje »Slovenija-vino«. Sirijo se tudi govorice, da se zanimajo za te prostore razni ljubljanski poslovni svetovi, in končno bi menda tudi Narodna banka v njej rada uredila menjalnico valut. Sprito govorice, da išče mestni ljudski odbor podjetje, ki bi bilo pripravljeno investirati v prostore »Emona« 7 milijonov dinarjev ali celo več, karbi namreč, tem koncu to sedaj ne bi bila najboljša rešitev. Škoda je že tako dovolj velika, ker je »Emona« končala z zganbo in ker so že mesec in mesec prazni prostori, ki bi sicer prav gotovo lahko prinesli dobiček. Menim, da bi bilo najbolj pametno, če ostane

vostnih semenih. Zato je potrebno, da semenske poslo pri žitih in pri krompirju prenese-mo na okrajne zadrugne zveze in kmetijske zadrugne. Pri tem je treba zainteresirati predvsem proizvajalce semen. V republiškem merilu pa naj ostane še naprej strokovno usmerjanje, nadzor nad proizvodnjo in nad razdeljevanjem semen in žit, in to dotlej, dokler se ne usposobijo za samostojno poslovanje zadrugne organizacije na terenu. Proizvodnja zelenjadnih semen je težka stvar in zahteva omejitve na največ 10 semenogojiskih posestev, ki morajo biti posebno opremljena (kar danes še niso), hkrati pa morajo imeti visoko specializiran kader. Zaradi nezadostne količine semen krmskih rastlin in zaradi specifičnega čiščenja krmskih semen (detelje, trave) je potrebno, da organizacijo proizvodnje, kontrolo odkupa in razdeljevanje semen obrzi še naprej Semernar. Poleg trifolinke postaje v Radohovi vasi, je potrebno zaenkrat ustanoviti še trifolinso postajo na Štajerskem in v Kranju. Semenske odseke pri okrajnih zadrugnih zvezah je treba ojačati s strokovnim kmetijskim kadrom, da se ne bodo ponavljale stare napake, ko so vso politiko pri odkupu semen vodili komercialisti. Pri kmetijskih zadrugah pa naj bi odgovarjal vsaj po en član poljedeljskega odseka za proizvodnjo semen.

Da bi odstranili nevarnosti izgube kakovostnih semen pri nekontrolirani neposredni izmenjavi, je potrebno izvesti reorganizacijo celotne semenske službe Ljudske republike Slovenije po naznačeni shemi. republiška priznavalna komisija pa naj organizira (v tesnem sodelovanju z Glavno zadrugno zvezo) pri okrajnih zvezah registracijo semenskega blaga. Pri kmetijskem raziskovalnem zavodu v Ljubljani mora brezhibno delovati kontrola semen, v republiškem merilu pa je treba organizirati strokovno inštruktažo in nadzorstveno službo nad proizvodnjo in razdeljevanje vseh vrst semen. Na kmetijskih posestvih bomo morali osnovati posebne semenske skupine, ki naj bi bile sestavljene iz najboljših delavcev. Vodili naj bi jih najbolj sposobni (strokovno) poljedeljski vodje. Te skupine moramo opremiti z najboljšimi proizvajalnimi sredstvi. Strokovnjaki (selektorji) pa, ki se ukvarjajo s proizvodnjo semenskega blaga, se morajo podrobno seznaniti z navodili in s pravili o proizvodnji semenskega blaga. Spoznati morajo tudi najnovejše pridobitve agro-

biološke znanosti, da bodo lahko nudili posevkom pravilne pogoje za njihov razvoj. Naslednji pogoj za večjo, stalno in kakovostno proizvodnjo vseh vrst semen je sklepanje pogodb, kontrola pridelovanja, priznavanje in premiranje vseh vrst semen po načinu, kot je bil doslej v navadi le pri krompirju. Da pa bodo zadrugne organizacije te naloge uspešno izvajale, morajo imeti na razpolago strokovne kadre in zadostna materialna sredstva. Iz tega sledi, da bo na podlagi take organizacije postala semenska služba močan činitelj pri pospeševanju kmetijske proizvodnje. Pred zadrugnimi organizacijami so glede na to velike naloge. Nekatere okrajne zadrugne zveze se tega že zavedajo, in zato že snujejo samostojno semensko službo, ki bo v tesnih stikih s kmetijskimi zadrugami. Med te spada prav gotovo okrajni zadrugni zvezi v Dravogradu in v Postojni.

Ing. V. K.

Kaj je v delovni zadrugi „Hmeljar“ socialističnega?

Kmečko delovno zadrugo »Hmeljar« v Zalcu so ustanovili 1950. letu žalski posestniki, nekdanji hmeljarji veljaki. V zadrugo se niso združili zaradi visoke zavesti, marveč zato, ker jim je to narekvalo takratni poljozar. Tedaj so namreč morali zložit med obveznimi odkupi in davki na eni strani in delovno zadrugo kot svobodno obliko socializma na drugi. Žalski kmetje so tudi tokrat kot nekoli pri hmeljarjskih kupčijah vzeli v roke svinčnik in papir ter računali, kaj je bolje. V stari organizaciji delovnih zadrug so videli dovolj pomanjkljivosti in privilegijev, ki jih jim je nudila država. Prav kmalu so se odločili, da bodo ustanovili zdelovno zadrugo »Hmeljar«. V kakšni meri je bila, oziroma je še danes resnično zdelovna, naj nam obrazloži žalski zadrugnik pa tudi ostali poznavalci te zadruge.

Ob ustanovitvi je vstopilo v zadrugo 34 članov, ki so vnesli vanjo okoli 86 ha, iz državnega sklada pa je zadruga dobila v upravljanje še nad 20 ha obdelovalne zemlje. Iz tega je razvidno, da so žalski kmetje pri ustanovitvi zadruge povečali zmogljivost (ker so dobili državno zemljo) svojih kmetij za eno petino. Ze samo ta ukrep jim je zagotovil, da so dvignili dohodek za 20% pri istem načinu obdelovanja zemlje in z nekoliko večjim fizičnim delom. Vendar ni bil edini cilj, ki bi ga naj dosegli žalski kmetje z ustanovitvijo delovne zadruge. Dosedanje delo kaže, da je bil cilj nekako tale: Organizirati takšno zadrugo, ki naj bo zdelovna samo po imenu, zadrugnikom pa naj bi omogočila, da ne bi dajali obveznih davkov in plačevali davkov; obenem naj bi dala možnost, da bi posestva žalskih kmetov obdelali najeti delavci, kmetje-zadrugniki pa bi uživali rento in presežno vrednost, ki bi jim jo ustvarili najeti delavci.

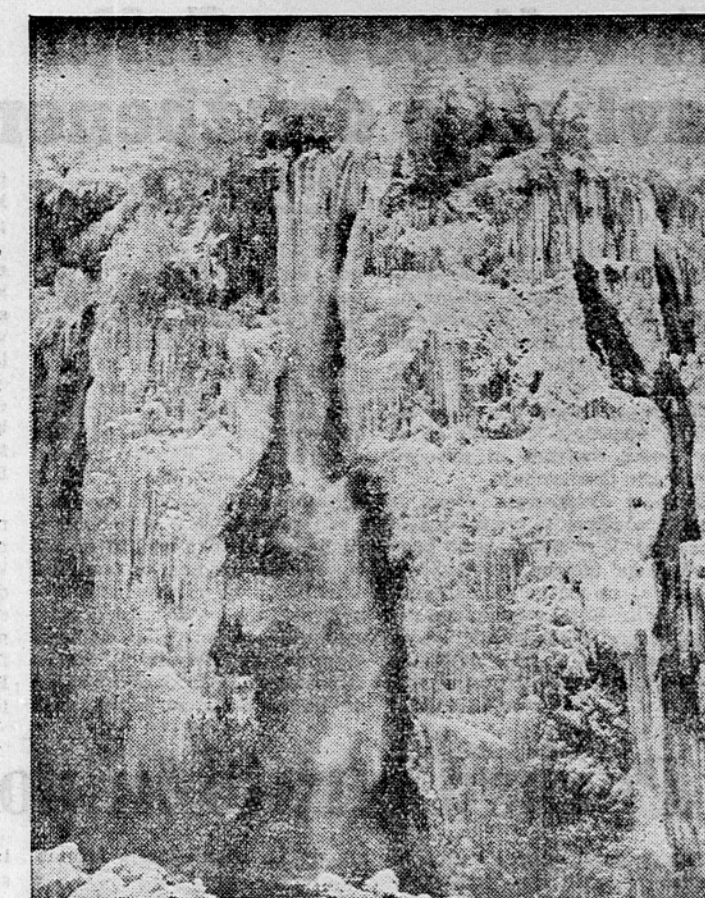
No, pa pogledimo, kako je to uspelo žalskim zadrugnikom. Iz obratovanja je razvidno, da je od 34 članov zadruge (niso vsi žalski) približno 14 zadrugnikov, pa še od teh nekaj takih, ki so naredili manj

Leto	Skupaj	Od tega od zadrugnikov	Najeta del. sila	Število najemnih del. dni glede na l. 1950
1950	10.644	4.923	5.721	
1951	19.038	6.366	12.672	+ 6.951
1952	21.797	7.984	13.813	+ 8.092

Iz tega je razvidno, da je skupno število delovnih dni od 1950. do 1952. leta naraslo za preko 200 odstotkov. Pri takem porastu potreb delovne moči moramo razmisliti, ali je temu vzrok intenzivnejša proizvodnja, ali pa slabša produktivnost. Dvomim, da bi lahko govorili o tako nizki produktivnosti najetih delavcev, ki so jih žalski hmeljarji pri delu dobro nadzorovali. Toda prav število delovnih dni, ki jih je opravila najeta delovna sila, je naraslo od 2400 do 1952. leta za preko 592 din. Iz tega sledi, da je znašala vrednost delovnega dne zadrugnika v delovni zadrugi »Hmeljar« brez zakupnine in davkov v naravi za 100 odstotkov več kot je znašala dneva najetih delavcev. Vidimo, da so si žalski zadrugniki sami izplačevali. Kako pa je bilo z davki? Po analizi Glavne zadrugne zveze bi 16 kmečkih gospodarstev, ki so danes včlanjena v »delovno« zadrugo »Hmeljar«, plačalo letno davka okoli milijon din. Zdjaj pa, ko so v zadrugi, plačajo letno okoli 120.000 din. To se pravi, da je razlika samo v davku letno oko-

mesec. Da bi dobili popolno predstavo, koliko so zadrugniki zaslužili, je torej potrebno gornjim številkam (kažejo vrednost delovnih dni) pristiže še dohodek zadrugnikov iz socialnih davkov, ki so samo v dveh letih znašali 2.172.000 din. Lani pa je znašal socialni fond okoli 1.500.000 din. Če upoštevamo gornjih 3.672.000 din, kolikor so zadrugniki prejeli iz socialnih davkov, je znašal zaslužek zadrugnikov za vsak delovni dan v 1950. letu 387 din, v 1951. letu 798 din in v 1952. letu 592 din. Iz tega sledi, da je znašala vrednost delovnega dne zadrugnika v delovni zadrugi »Hmeljar« brez zakupnine in davkov v naravi za 100 odstotkov več kot je znašala dneva najetih delavcev. Vidimo, da so si žalski zadrugniki sami izplačevali. Kako pa je bilo z davki? Po analizi Glavne zadrugne zveze bi 16 kmečkih gospodarstev, ki so danes včlanjena v »delovno« zadrugo »Hmeljar«, plačalo letno davka okoli milijon din. Zdjaj pa, ko so v zadrugi, plačajo letno okoli 120.000 din. To se pravi, da je razlika samo v davku letno oko-

siromašne dijakke so namenili letno štirikrat toliko kakor lani, saj so prišli v gimnazijo tudi gojenci iz mladinskega doma v Slivnici, ki so sirote. Večji poduharek kot lani daje letosnji proračun tudi kmetijstvu in veterinarski službi, vendar bo treba sprito potreb v prihodnosti dotacije še povečati. Za vzdrževanje cest je skupno s plačami cestarjev določenih 33 milijonov dinarjev ali 40 kubikov gramoza na vsak kilometer cest, kar je več kakor lani, ko je bilo na vsak kilometer ceste navedenih 34 kubikov gramoza. V proračunu ni investicij v komunalni dejavnosti. Investitorji bodo vezani predvsem na lastna sredstva in na dopolnilna sredstva iz skladov za prosto razpolaganje ter presežkov akumulacije, kar bo znašalo v okraju 183 milijonov din. Tako pridobljena sredstva bodo delili predvsem za gradnjo sol, elektrifikacijo in izboljšanje cest, s temi sredstvi pa bodo krili tudi proračunski primanjkljaj 19 milijonov din. Davčne obremenitve bodo zaradi posledic lanske suše nekoliko višje kot lani. Gospodarska komisija utemeljuje zvišanje davkov tudi s tem, da so kmetje izkupili za svoje pridelke lani 2 milijardi več kakor v letu 1951. Odstraniti pa bo treba nesorazmerja med nekaterimi občinami, tako med Smartnim in Framom, Pesnico in Cirknico ter Rušami in Limbušem.

Slapovi na Plivčih jezerih pozimi. Zamrznjeni veliki slap.

Našim okrajnim ljudskim odborom Podprite vzgojo strokovnih kadrov!

V Ljubljani je okrog 15 srednjih strokovnih šol, med njimi tehnična srednja šola s celo vrsto odsekov, kot so elektrotehnični, strojni, rudarski, lesni, kemični itd., gradbeni tehnikum, zobotehnična srednja šola, srednja šola za turizem in gostinstvo, gozdarški tehnikum, šola za umetno obrt, srednja fizikalna šola in druge. Te srednje strokovne šole imajo izredno velik školski obkoli. Tako obiskujejo n. pr. ekonomsko srednjo šolo učenci z vse Gorenjske, Dolenjske, Notranjske in Slovenske Primorja. Dijaki teh šol po večini torej niso pri svojih starših, temveč stanujejo ločeno od njih. V Ljubljani, bodisi privatno, bodisi po dijaških domovih. V domovih znaša oserbovalnina 3000 din, pri privatnikih pa je še dražja. Dijaki, oziroma dijakinje so večinoma sinovi malih kmetov in baltarjev. Posebno mnogo jih je s Krasi in zanje starši ne prejemajo otroških doklad. Prej so imeli štipendije, sedaj pa je odpadlo tudi to. Večina teh dijakov je že v višjih letnikih in zato bi bilo resnično škoda, če bi morali zaradi pomanjkanja denarja zapustiti šolo; zlasti se zato, ker so prav ti revni dijaki skoraj vsi najboljši ali vsaj med najbolj vestnimi in pridnimi učenci.

Sprito težav, o katere so zašli mnogi študentje med srednjih šol, bi bilo pravilno, če bi podprli njihovo šolanje okrajni ljudski odbori. Pri tem lahko vedo, da bodo ti srednji strokovni kadri prišli prav ravno njim, kajti večina absolventov teh šol si išče po končanem študiju zaposlitve o kakšnem podjetju v domačem kraju. Zato je poslalo te dni Društvo učiteljev in profesorjev strokovnih šol v Ljubljani osem okrajnim ljudskim odborom o Sloveniji prošnjo, naj podpro revne, a pridne dijake iz svojih okrajev, ki se šolajo na srednjih strokovnih šolah v Ljubljani. Nekateri okrajni ljudski odbori so se tej prošnji odločno že odzvali in nabežali ravnanjem posameznih strokovnih šol večje ali manjše zneske denarja.

Takšna pomoč je tem bolj potrebna, ker ne smemo dovoliti, da šolska mladina na strokovnih šolah zaradi pomanjkanja ne bi imela pogojev za svoj intelektualni in fizični razvoj. Če je naša socialistična družba že poskrbela za vsikoliki otroškimi dokladami za mladino, tedaj je še tem bolj naša dolžnost, da pomagamo tistim, katerih starši sprito določil uredb ne morejo uveljaviti pravice do otroških doklad, sami pa tudi nimajo sredstev za šolanje otrok. Pomoč, ki jo nudimo tem revnim dijakom, je zelo dobro naložen kapital, ki bo prinašal naši skupnosti čez leta bogate obresti. P. U.

Obračunavanje in delitev dohodka gospodarskih podjetij po evidenci banke

Državni sekretar za narodno gospodarstvo FLRJ je izdal navodila za obračunavanje in delitev dohodka gospodarskih podjetij. Sponje akumulacije in skladov, s katerimi je zagotovljen znesek za zvezne potrebe, so izkazane v posebnih prilozh družbenih planov ljudskih republik; če pa jih v družbenem planu ljudske republike ni, morajo te sponje za posamezna podjetja izkazovati okrajni (mestni) ljudski odbori.

Bančni plani dohodka tako, da uporabljajo stopnjo akumulacije in skladov podjetja, ki je izkazana v okrajnem ali mestnem družbenem planu, nato pa uporabljajo stopnjo akumulacije in skladov podjetja, s katero je zagotovljeno kritje zveznih potreb. Razlika med prvo in drugo stopnjo akumulacije in skladov je presežek, ki se razdeli med sklado podjetja in sklade okraja v odstotkih, ki jih določa okrajni ali mestni družbeni plan. Če okrajni ali mestni plan za letošnje leto ne bi bil sprejet do dneva obračuna dohodka po bančni evidenci, bodo uporabljene stopnje akumulacije in skladov iz predloženega družbenega plana za leto 1953, ter bo banka izvršila popravke naknadno pri tistih podjetjih, pri katerih je prejšnji obračun dohodka delala na podlagi zračnih planov.

Proga Breza-Vareš bodo odprli 15. aprila. Nova normalnotirna proga Breza-Vareš b. l. z. Ta proga je ena izmed najtežjih, ki smo jih gradili v naši državi. Nova proga bo omogočila, da bodo letos v rudniku Vareš neovirano lahko nadaljevali obsežna dela, da bo rudnik lahko nakopal v tem letu 500 tisoč ton rude.

Melioracijo zemljišč hočejo preprečiti

Delovna zadruga v Bukovici Goriskem je meliorirala leta 1948 večje površine zemljišče. V ta namen so zadržali izkopav tri odtočne jarke (v dolžini 600 m), ki odvajajo vodo v Vipavo. Sedovi tega dela so že vidni. Samo okoli enega jarka se je doslej izsušilo nad 50 ha površin. Na petih hektarjih so že prvo leto za tem, ko so bila melioracijska dela končana, zasadili koruzo, ki je dobro rodila (35 stovov na hektar). Tako je bogat pridelek koruze že v tem letu povrnil stroške izsuševanja del. Naslednja leta so na teh površinah posejali pšenico in cvečete. Pridelek pšenice je bil 25, cvečete pa 120 do 150 stovov na hektar. Zgoraj navedeni podatki nam kažejo, da je melioracija zemljišč

Bukovici močno pospešila kmetijsko proizvodnjo. Seveda je treba odtočne jarke gledati na izboljšanje zemlje stalno vzdrževati. Tolažna tla vzdrževanja del se v tem kraju niso držali. Na spodnjem koncu odtočnih jarkov (pri Vipavi) ima namreč svoje posesti več zasebnih kmetov (v dolžini 300 m), ki so bukoviskim zadrugnikom prepovedali čiščenje jarkov. Čeprav se tudi njihova zemlja venomer izboljšuje. Zaradi tega so vrhje, hiče in prod popolnoma zaležili odtok vode. Kmalu bo, če ne bo nihče čistil jarkov, voda spreminila plodno zemljo v neplodno. Zadržali so tudi okrajni ljudski odbor poseže v ta spor in izdal odločbo, na podlagi katere morajo vsi kmetje v najkrajšem času očistiti jarke.

Skupščina okraja Maribor-okolica je sprejela družbeni plan in okrajni proračun

V sredo je bila v Mariboru skupna seja obeh zborov okrajne ljudske odbora za okolico Maribora, ki so se je udeležili tudi zvezni poslanec tovarniš Maks Suederl, predsednik in podpredsednik mestnega ljudskega odbora za mesto Maribor ter predsednik okrajnega ljudskega odbora v Sošanju. Na seji so razpravljali o predlogu družbenega plana in o proračunu okrajnega ljudskega odbora. Iz poročila gospodarske komisije je bilo razvidno, da bo vrednost bruto proizvodnje v okraju letos 9 milijard 533 milijonov 438 tisoč din (amortizacija in skladi 5 milijard 963 milijonov 465 tisoč din), narodni dohodek pa bo 8 milijard 705 milijonov 432 tisoč din. O predlogu družbenega plana so prej razpravljali v vseh podjetjih, pri sestavljanju letnega pa so upoštevali celotno gospodarsko dejavnost v okraju. Presežek akumulacije in sredstva za samostojno razpolaganje bodo delila podjetja sporazumno z okrajnim ljudskim odborom. Večina podjetij je zvišala stopnjo akumulacije, vendar ne na račun dviganja cen. Sklenili so poiskati vse notranje rezerve ter s tem čimveč prispevati za skupnost ter za izboljšanje lastnih delovnih in življenjskih pogojev. Stopnjo akumulacije za industrijo in rudarstvo, ki je znašala v republiškem povprečju 92,4%, so so dvignili na 100%, v elektroindustrijo pa od 278 na 772%. V tovarni dušika v Ru-

šah so povečali stopnjo akumulacije od 931 na 950 %, v ml-polu v Slov. Bistrici od 2551 na 2771 %, v bistriški tovarni okovja od 260 na 330 % itd. Stopnja akumulacije v obrtništvu, kmetijstvu, trgovini in gostinstvu je ostala nespremenjena. Največ razumevanja za zvišanje akumulacije sta že v začetku razprave o družbenem planu pokazala delovna kolektiva »Impolca« in »Pinusa«. Po živahni razpravi so na seji za nekaj odstotkov znižali akumulacijo Sladkogorski tovarni papirja, ki bi sicer morala dvigniti cene, in železarni v Rušah. Ruska železarna s svojimi izdelki šele osvaja tržišča in stremi za čim nižjimi cenami svojih izdelkov.

Proračun okrajnega ljudskega odbora je sorazmerno nizek in zahteva skrajno varčevanje. Navzlic temu pa so v primerjavah lani povečali izdatke za prosveto, socialno zaščito in zdravstvo. Zaradi pomanjkanja sredstev bo zelo omejena komunalna dejavnost, v kolikor ne bodo zadoščala sredstva iz presežkov akumulacije, prispevkov skladov za samostojno razpolaganje in v kolikor ne bodo našle sredstev občine same. Za zdravljenje socialno ogroženega prebivalstva določa proračun 32 milijonov din. Okraj je nedavno prevzel tudi industrijsko kemično šolo v Rušah, kmetijsko šolo v Svečini in zavod za duševno defekte v Hrastovcu. Za

O popisu prebivalstva 31. marca 1953

Obsežne priprave za popis prebivalstva, ki se bo vršil 31. marca letos, so že v polnem teku. Izšli so že zakoniti predpisi o popisu prebivalstva, postavljene so popisne komisije, izvršila se je numeracija hiš in popis naselij, izdelujejo se občinske skice z oznabo naselij in hišnih števil. Pred nekaj dnevi je bila že prva instrukcija okrajnih popisnih komisij na republiškem zavodu za statistiko in evidenco, v teh dneh pa se vrši instrukcija občinskih popisnih komisij. Popisni obrazci so tudi že v tisku.

Popis 31. marca 1953 je drugi popis prebivalstva v FLRJ po osvoboditvi, in sicer pet let po popisu 1. 1948. Popis prebivalstva je največja statistična akcija, ki se izvaja v modernih državah običajno vsakih 10 let. V stari Jugoslaviji je bil popis prebivalstva 1. 1921 in 1931.

Nastane vprašanje, zakaj je letos zopet popis prebivalstva, ko je minilo šele pet let od zadnjega popisa, in kakšne bistvene spremembe so v popisnih obrazcih v primeri s popisom 1. 1948.

V zvezi z intenzivno industrializacijo in procesom socialistične izgradnje naše države po osvoboditvi, so nastale zlasti v zadnjih letih velike spremembe v gospodarski sestavi našega prebivalstva. Tako se je pri nas v LR Sloveniji zmanjšalo število kmečkega in povečalo število nekmečkega prebivalstva, zlasti onega, ki je zaposleno v industriji. Po cenitvah republiškega zavoda za statistiko in evidenco je okrog 49% kmečkega in 51% nekmečkega prebivalstva. Z dograditvijo številnih ključnih objektov je naraslo število zaposlenih v vseh panogah socialističnega sektorja gospodarstva in s tem tudi število prebivalstva v teh panogah. Se večje spremembe, kot v LR Sloveniji so nastale v družbeni sestavi prebivalstva v drugih ljudskih republikah. Vršla so se velika doseljavanja iz dežele v mesto in industrijske centre. Tudi prirodni prirastek prebivalstva v povojnih letih je bil v FLRJ velik. Bilo je mnogo upravnih teritorialnih sprememb in zanja upravnoregionalna razdelitev ljudskih republik na okraje, mesta in občine je zlasti v LR Sloveniji skoraj popolnoma prekinila kontinuiteto podatkov prejšnjega popisa. O sedanjem številu prebivalcev v mestih imamo samo spremenitve, za manjša naselja pa obstojele podatke popisa iz 1. 1948.

Tako danes ni mogoče zadovoljiti razne zahteve posameznih resorov in ustanov po statističnih podatkih o našem prebivalstvu, zlasti v sedanjem našem novem gospodarskem sistemu in v času poablajanja naše socialistične demokracije in družbenega samoupravljanja. Navedbi bi samo primer volitev v svete proizvajalcev v zvezo in republiško skupščino, pri katerih je za volitev poslanec odločilno število prebivalcev v proizvodnji. Danes, ko še nimamo novega popisa prebivalstva, so zaradi velikih sprememb v gospodarski sestavi prebivalstva v zadnjih letih in zaradi upravnih teritorialnih sprememb možni le ocenjeni podatki.

Podatki o popisu prebivalstva iz 1. 1948 ne morejo zadovoljiti naših lastnih potreb kot tudi ne potreb po podatkih za mednarodne primerjave. V zvezi s tem bi se omejili na nekatera najvažnejša vprašanja v novi popisnici, ki so nova oziroma drugače postavljena kot 1. 1948.

Popis 1. 1948 je bil kratek popis, ki skoraj ni zajemal gospodarskih podatkov. Leto 1948 smo dobili s popisom le 94 šolne podatke o zaposlitvi. Z novim popisom pa smo dobili podrobne podatke o poklicni strukturi prebivalstva. Česar do-

stojimo v Jugoslaviji le nimamo dobili v nobenim popisom. Podrobno oznako poklica, ki ga opravljajo, bodo dajale gospodarsko aktivne osebe, podatke o svojem prejšnjem poklicu pa osebe, ki začasno ne delajo v svojem poklicu (ki n. pr. služijo vojaški rok, so začasno brez dela itd.). Posebej bodo izkazane osebe z lastnimi domačimi (n. pr. upokojenci, invalidi itd.), gospodinjice in vzdrževane osebe. Za gospodarsko aktivne osebe bomo dobili podatke o njihovem položaju v poklicu: o onih, ki delajo za plačo (delavci in uslužbenci), o članih proizvodnih združenj, o delodajalcih, samostojnih brez delavcev (tu bodo večinoma poljedelci) o pomagajočih družinskih članih in o vpenjenih. Ti podatki bodo nudili sliko o družbeni sestavi našega prebivalstva. Dalje bomo dobili tudi podrobne podatke o panogah dejavnosti, v katerih so zaposlene gospodarske aktivne osebe, podatke o gospodarskem sektorju in končno podatke o postranskem poklicu prebivalcev. Podatki o prebivalstvu po gospodarskih znakih bodo dali zaključno sliko o družbeni in gospodarski sestavi našega prebivalstva v sedani stopnji razvoja in dragooceno gradivo za najrazličnejše analize.

Različno kot v popisu 1. 1948 je v sedanjem popisnici postavljeno vprašanje o narodnosti in na novo se vprašanje o razmerju do vere. Ti dve vprašanji je nedavno tudi obravnaval v »Borbu« članek tov. Moje Pijade.

V stari Jugoslaviji se podatki o jugoslovanskih narodnostih v popisu prebivalstva sploh niso zajemali, ker je tedanji režim zakrival to sliko in priznaval le eno, »jugoslovansko narodnost«. V popisu 1. 1948 so sicer dobili podatke o posameznih jugoslovanskih narodnostih, pač da smo tudi imeli poleg

Bohinj - zimsko turistični center nekdanj in danes

Od 20.-23. februarja bodo v Bohinju tekme za državno prvenstvo v skokih in tekih

Letos bo minilo 40 let, odkar so bile v Bohinju prve smučarske tekme. Tekmovalci, ki so bili izključno domačini, bohinjski vodniki, takrat v tekmovalnem smučanju neveščji, so privedli prav dobro pripravili. Namen je bil dosežen, namreč ta, pokazati turistični javnosti, da Bohinj ni zanimiv samo poleti, ampak da pokaže najlepši obraz takrat, ko je poknuta s snežno odejo. Leto 1913 je priredila avstrijska vojska za svoje oddelke v Bohinju poseben tečaj v smučanju.

V tistem času se je Bohinj prav lepo razvil v zelo pomemben sankarski center, saj je bil sankarski šport prav takrat zelo v modi. V te namene so imeli Bohinjci urejeno odlično športno sankališče »Belvederek« pod Crno prstjo, 2 km od Bohinjske Bistrice, ki je bilo obdano z visokimi nasipi in dvema elegantnima S zavojema. To sankališče so posebno radi obiskovali turisti-sportniki iz Trsta, Vidma in Gorice, ki so se najbolj udeleževali v sankanju. Spodnji del sankališča je bil urejen za zabavno sankanje, prav tako pa je bilo posebno sankališče za otroke.

Razvoj Bohinja v večji zimski turistični center je v veliki meri zadržala prva svetovna vojna. Vendar pa je takoj po njej, novo ustanovljena Sportna zveza Slovenije nadaljevala s smučarsko zimsko turistično tradicijo. Ze v poletju leta 1920 se je zasluznemu dr. Žižku posrečilo zgraditi z vojaški 20 metrsko skakalnico, tako da so bile 22. februarja 1921 že dobro pripravljene in uspešno izvedene smučarske tekme za državno prvenstvo v Bohinju. V tekih so se v posebna točka pomerili vodniki domačini, nato pa moška in ženska reprezentanca. Novozgrajena skakalnica je bila za tiste čase prava atrakcija; ob tej priliki je postavil Jože Pogačar tudi jugoslovanski rekord v skokih, ko je skočil 9 m daleč.

Od tedaj dalje je bil Bohinj dolga leta zimsko turistični športni center. Vsako leto so bile v Bohinju večje ali manjše smučarske tekme ter smučarski tečajji. Zimskih obiskovalcev v Bohinju je bilo vedno več, posebno ob sobotah in nedeljah, ko so ljubljanski in tudi tuji izletniki napolnili bohinjske vase.

Potrđitev, da ima Bohinj resnične pogoje za zimsko športni center, so dali Bohinjci posebno s tem, ko so na pobudo zimsko športne zveze zgradili v Polju do takrat največjo skakalnico v Jugoslaviji, (50 m), po načrtih ing. Hannsena iz Norveške. Prve mednarodne smučarske tekme so uspeli selet leta 1930-31 in 1932-33 ob udeležbi Poljakov in Čehov, ki so dosegli za takrat odlične rezultate.

Na ta način je postal Bohinj ena najglasovitejših dolinskih zimskih športnih postojak, ki je s svojimi čudovitimi prirodnimi lepotami obetal, da postane naš »jugoslovanski Davos«. Takrat je namreč postal Bohinj eno najinteresnejših izhodišnih turističnih točk za visokogorske ture posebno na Vogel, ki je ogromno pridobil z zgraditvijo Skalaškega doma, na Komno s svojim hotelom, ter kočjo pod Bogatinom in kočjo pri Triglavskih (sedmerih) jezerih.

Danes o svoječasnih bogatih zimskih sezonah v Bohinju ni sledu. Hoteli s preko 300 posteljami so prazni in čakajo gostov. Hvale vredni je sklep Smučarske zveze, da bodo v letošnjem letu od 20. do 23. februarja v Bohinju tekme za jugoslovansko državno prvenstvo v tekih in skokih. Torej točno 40 let od takrat, ko so bile tedaj prve tekme vrh vodnikov. Priprčani smo, da bo ta prireditve prinesla Bohinju vsaj

stinskih podjetij v Bohinju, da s primernimi vsotami za začetek podprejo avtobusno podjetje in s tem zagotovijo obratovanje avtobusa tudi v zimski sezoni. Le na ta način bomo dali turizmu in zimskem športu v Bohinju pečat stalnosti. Najbolje pa bi bilo, da bi progno prevzel sam okraj ali pa naj bi bodoče združenje

je pričakovati, da bo v dveh letih razpisano svetovno prvenstvo v sankanju. Starega sankališča »Belvederek« ne bi bilo težko obnoviti, pa tudi prostorov za novega je dovolj.

Misliti bi bilo, da se obnovi izposojanje sank in smuč v Bohinju, kakor je bilo to v navadi že pred vojno in je prinašalo Bohinjcem kar čedne dohodke.

Sta še dve važnejši stvari, katerih ne bi smeli opustiti iz vida takrat, ko govorimo o zimskem turizmu in zimskem športu v Bohinju. Avtobusno zvezo med Bohinjsko Bistrico in Savico bi bilo potrebno tudi v zimski sezoni vzpostaviti. Po podatkih SAP je ta avtobusna proga v zimskih mesecih nerentabilna. V kolikor je ne more vzdrževati SAP, naj bo v bodoče prva naloga in dolžnost Gostinske zbornice ter okrajna Radovljica, pa tudi samih go-

avtobusnih podjetij imelo poseben fond, iz katerega bi financirali vse one proge, ki so v določenih mesecih nerentabilne, so pa za turizem in splošne potrebe, nujne.

S tem in pa z izgradnjo žičnice na Vogel, ter obnovo Skalaškega doma na Voglu ter z žičnico na Komno bo dobil Bohinj resnično pomen zimsko športnega centra, torej tisto, kar mu gre in bo le na ta način dajal naš turistični industriji tisto, kar bi lahko. Na ta način bi lahko podaljšali zimsko sezono v poletno in obratno tako izpopolnili vse tiste vrzeli, ki nastajajo v turizmu spomladi in jeseni.

Zato je naša iskrena želja, da bi organizatorji letošnjih smučarskih tekem uspeli in prinesli Bohinju zopet nekdanji sloves smučarskega centra.

Prostovoljni gasileci po'agajo obračun svojega dela

Po vsej Sloveniji so letni zbori prostovoljnih gasilskih društev, na katerih polagajo gasilci obračun svojega dela in se pogovarjajo o novih nalogah.

Na občnem zboru prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana-mesto, ki je bil prejšnji teden, so člani sklenili, da bodo posvetili še več skrbi strokovnemu usposabljanju članstva in utrjevanju discipline, večjemu sodelovanju z množničnimi organizacijami, ZKS in PLZ. Zlasti si bodo prizadevali, da pritegne v svoje vrste čim več mladine in pionirjev, da bo društvo tako zagotovljeno napredek in razvoj ter nadaljevana tradicija gasilstva, ki je v pomoči bližnjemu v nesreči.

Kljub nekaterim napakam in pomanjkljivostim, ki jih bo treba letos odpraviti, je bila gasilska organizacija v Idriji lani zelo aktivna. Prostovoljno gasilsko društvo se je namreč uveljavilo kot družbena organizacija, bolj kot kdaj koli v preteklosti. Kritično so na občnem zboru obravnavali delo posameznih članov in vodilnega kadra.

Tudi soteški gasilci so zborovali v nedeljo 1. februarja. Lani so se dobro izkazali ob priliki gašenja požara, ki je izbruhnil v Loški vasi ter pametno gospodarili z denarjem. Med devetimi društvi Topliškega sektorja so v tekmovanju dosegli 3. mesto in odnesli 245 točk. Letos bodo uredili orodjarno, nabavili nove

LASTNEGA OTROKA JE UMORILA

Okoliščine Brezice te razburila vest, da je nečloveška mati Marija Vimpolšek iz Trebeže, občina Artiče, umorila lastnega, nekaj ur starega otroka. Prečkava je ustrelila, da je bil otrok ubit z udarcem čevlja po glavi, nakar ga je detomortarika sama skrival zakopala. — Prebivalstvo ostro obsolja brezračno mater in menda tudi načeln njenega življenja, ki jo je pripravilo do umora lastnega otroka, za kar bo prejeta zasluzno kazn.

Večkrat in danes je pred odhodom na prakso 95 gojencev Vojne šole iz Senvidca oddalo v zavodu za transfuzijo 25 litrov krvi. Po prostovoljni oddaji krvi osebja vojne bolnišnice, se posamezne vojne edince zadnje dni že organizirano odzivajo tej humanitarni akciji.

Slabostih sedanjega sistema dodatkov za otroke

(Nadaljevanje s 4. strani)

goče takšne bistvene spremembe v sistemu dodatkov za otroke izvršiti le v taki gospodarski situaciji, ki bi nam omogočila znatno dvigniti realno vrednost povprečne plače in hkrati tudi ob zmanjšanih dodatkih za otroke zagotoviti dosežani življenjski standard povprečno številni družini. Morda nam bo letošnja ugodna letina z bistvenim povečanjem narodnega dohodka ustvarila pogoje za takšne temeljite spremembe. Pri tem niso dodatki za otroke nekaj izolirane, ampak so le del naše peče gospodarske in socialne problematike, ki jo moramo reševati kompleksno in ne le izrgano vsak problem zase. Torej je tudi vprašanje dodatkov za otroke potrebno temeljite in daljše proučevati ter se je v tem smislu tudi glasil moj predlog na zasedanju Ljudske skupščine.

V zvezi z dodatki za otroke še nekaj o odnosu socialistične družbe do otrok in o skrbi za njihovo vzdrževanje. Nesporno je to, da v nobeni držbi, zlasti pa v socialistični, otrok ni izključno stvar posameznika, ampak tudi celotne družbe. Ta je zato dolžna pomagati pri vzdrževanju in vzgoji otrok in v skladu s svojimi realnimi možnostmi deloma izravnati preostre socialne razlike med tistimi družbenimi skupinami, ki imajo večji delež v celotni družbi ne more in ne sme teh nujnih socialnih razlik docela izravnati, kakor ne more na sedanji stopnji razvoja proizvodnih sil in ob obstoju blagovnih denarnih odnosov izravnati tudi drugih socialnih razlik, če ne pride v najostrejši konflikt s svojo realno gospodarsko zmogljivostjo in z obstojem družbeno zavestjo. Zato nihče ne more zahtevati od socialistične družbe, da bi lahko nosila večji del ali celo vse stroške gnotnega vzdrževanja otrok in izenačila vse socialne razlike, ki glede tega nastajajo. Če bi smatrali, da je gnotno vzdrževanje otrok predvsem stvar družbe kot take in ne predvsem staršev, tedaj bi celo izpodležli največjimi materialni temelji družinske zveze, ki je ravno v tem, da so predvsem starši dolžni gnotno vzdrževati in vzgajati otroke. Socialistična družba pa jim mora pri tem s svoje strani pomagati, ne da bi pri tem smela prevzeti od njih temeljne gnotne in moralne obveznosti do otrok.

Takšno je torej moje stališče glede sedanjega sistema dodatkov za otroke. Prav nič si ne domišljam, da so vse moje iznesene trditve docela točne in pravilne in od nikogar ne morem zahtevati, da se z njimi strinja. Zlasti v podrobnostih je prav gotovo mnogo problematičnih trditve, ki lahko služijo kot kamen spotike posebno kritičnim razčlenjevalcem, če nečje videti umestnosti nekaterih temeljnih postavk. Ne glede na to, da problem dodatkov za otroke nikakor ni enostaven, sem zase vendarle prepričan, da so moje osnovne misli o tem pravilne in da bodo prej ali slej dobile tudi svoj potrđitev. Prav je, da se o njih izjavijo še drugi, zlasti ekonomisti in proizvajalci sami. Mislim, da je ne glede na delikatnost in spornost tega problema treba stvar obravnnavati pogumno in brez opletanja z vidika naše resnične gospodarske stvarnosti, kar edino more voditi razpravo h koristnim zaključkom.

Vinko Hafner.

KARTUZIJA PLETERJE IN PARTIZANI

Medtem se je počasi formiral Gorjanski bataljon. Nekega dne v začetku junija so pozvali partizani našega ekonomista (prokuratorja) v gozdice poleg Drča, da bi se z njim dogovorili glede prehrane partizanov. Posredovala sta Maks Vale in Rudi Pirkovič, ki je bil takrat intendant Gorjanskega bataljona. To je bilo na samem začetku, ko še ni bila dovolj organizirana prehrana partizanov v naši okolici in ko še niso bili številni. Od takrat smo nekaj časa ponovno dajali partizanom razna živila. Prihajali so zvečer v temi na tista samostanska vrata, ki vodijo v gozd proti Javorovici, nasproti pa sta jim hodila naš ekonom in Janez Vovk iz Cerovega loga ter jim prinašala živila. Prihajali so na ta vrata, da bi ostala stvar čim bolj tajna zaradi špijonaže in denunciacije. Junija 1942 so začeli prihajati partizani v samostan Pleterje in to najprej poveljniki Gorjanskega bataljona Franc Pirkovič v uniformi jugoslovanskega oficirja. Maks Vale, Rudolf Pirkovič, vsi iz St. Jerneja, ki smo jih že od prej poznali in ki so že prej prihajali k nam. Vsi so bili že dobro oboroženi. Kakšne so bile njihove formacije in kje so se držale, tega seveda nismo izvedeli, ker so to držali v strogi tajnosti.

Kartuzija Pleterje je imela za partizane zelo ugoden položaj. Leži na podnožju gora iz gozdov naravnost prisljenja na gozd, nedaleč od Zumberka in Gorjancev, izpod Bana in Javorovice. Oddaljena je od glavne ceste, ima več vhodov in izhodov, in sicer proti Javorovici, Drči in Šmarju. Z vseh teh strani se lahko pride

v Pleterje, ne da bi mogel to kdo nazdritati. Ni ob cesti St. Jerneja-Drča, marveč bolj ob strani, a vendar tako, da se lahko odtod nadzoruje glavna cesta, ter je samo 3 km oddaljena od St. Jerneja. Zato je bila kartuzija Pleterje za partizane naravnost spojnica gozda s terenom, važna za dohod partizanov na teren, a hkrati tudi važna strateška točka za partizansko vojsko. Brez Pleterja so bili partizani nekako omejeni v svojem gibanju proti St. Jerneju. Razen tega je bilo Pleterje pravzaprav večje podjetje na skrajno ugodnem položaju, kjer so mogli partizani kriti vse svoje potrebe. Tu je bila velika kovačnica, mehanična delavnica, mizarstvo, tu so bili prostori za skladišče in tu je bilo tudi dovolj sanitetnega materiala. Kljub vsemu temu pa se partizani nikdar niso mislili nastaniti v Pleterju, kakor so nam to sami povedali. Pleterje je bilo kot prehodna točka odlično za partizane, kot stalno bivališče pa preveč nesigurno, ker bi ga bilo mogoče z lahkoto obkoliti.

Partizanski Gorjanski bataljon je začel z malim. Imel je nekaj vreč žita in zobi, prav tako nekaj vreč prepečenca, nekaj fižola in nekaj suhega sadja. Razen tega so imeli nekaj platna in nekaj odej. Vse to je bilo spravljeno pri nas. Tudi posamezniki so imeli pri nas spravljene stvari, ki so jih prinesli k nam s svojih domov, misleč, da jih bodo tako rešili pred okupatorjem. Vse to so imeli spravljeno pri nas do italijanske ofenzive konec oktobra in v začetku novembra 1942.

Osvobodilno gibanje za bližnjo in daljno okolico St. Jerneja se je osredotočilo pri Ivu Pirkoviču v St. Jerneju. Italijani so nanj budno pazili. Dva njegova brata, Jože in Rudi, sta bila v zaporu, pozneje pa sta bila oba po neki intervenciji osvobojena.

Dne 27. marca 1942 se je pripeljal iz Novega mesta fašistični kapetan Mario Stopani z izrecnim nalogom, da Jožeta in Rudija

Pirkoviča ubije. Ko so fašisti ponoči vdrli v hišo, sta oba spala zunaj na senu. Kapetan Stopani je izjavil, da ju želi le videti, da bi se prepričal, če sta res doma in ne pri partizanih. V nasprotjem primeru je zagrozil, da bo dal hišo zažgati. Postavil je rok dveh ur. Ivo Pirkovič je odgovoril, da sta brata zunaj, da pa vsakekar ne bosta prišla, če bosta videla, da jim zažigajo knjižnico ter uničujejo in odnašajo imetje. Medtem so odšli fašisti k Jordanu v Brezovico, kjer so imeli v zaprti sobi nek dogovor. Medtem, ko so se mudili fašisti pri Jordanu, sta prišla oba brata k Ivu v hišo. Povedal jima je, da ju žele Italijani videti ter da so dali svojo oficirsko častno besedo (neki akademik iz Milana, zdravnik, kapetan Mario, šentjernejski maršallo itd.), da se jima ne bo nič zgodilo. Rudi je odgovoril: »Poznam fašiste in njihovo častno besedo! Upam, da se vam ne bo nič zgodilo (mislim) je mater, sestro ter brata Iva in Jožeta), hišo pa naj zažgo!« Začel je spravljati najnujnejše stvari, hrano in obleko. Jože pa je pripomnil: »Reci jim, naj pride en oficir sam in brez orožja ven, pa se mu bom pokazal in z njim govoril.« Medtem so se fašisti spet vrnili in oba brata sta se odstranila iz hiše. Fašistični maršallo je zares odložil orožje in Pirkovičeva mati ga je peljala ven, kjer se je res sestal z Jožetom. Ze v naslednjem trenutku pa so ga obkolili. Začeli so ga pretepati, mater pa so pognali nazaj v hišo. Nekaj minut pozneje je odjeknila salva. Jože od te salve ni bil ubit, pač pa se je večkrat zadet zrušil. Potegnil je iz žepa robec, ki ga je še mrtev siskal v roki. Nekaj sekund po salvi je dal še živemu Jožetu eden izmed fašistov »milostni« strel v čelo. Naslednjega dne zjutraj je njegova mati sama videla rano od tega strela, ki ga je zadel nad očesom. Rudi Pirkovič se je srečno umaknil na Sela v mlin svojega strica, od koder je odšel v soboto 29. marca k partizanom v Kobile, kamor so prišli prvi partizani že nekaj dni poprej.

